P9_TA(2022)0350

Represija slobode medija u Mjanmaru, posebno slučajevi Htet Htet Khine, Sithua Aunga Myinta i Nyein Nyein Aye

Rezolucija Europskog parlamenta od 6. listopada 2022. o represiji slobode medija u Mjanmaru, posebno slučajevima Htet Htet Khine, Sithua Aunga Myinta i Nyein Nyein Aye (2022/2857(RSP))

(2023/C 132/09)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Mjanmaru/Burmi,

— uzimajući u obzir Odluku Vijeća (ZVSP) 2022/243 od 21. veljače 2022. o izmjeni Odluke 2013/184/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Mjanmaru/Burmi, kojom se uvodi četvrti krug sankcija s obzirom na nastavak teške situacije i sve veće kršenje ljudskih prava u Mjanmaru/Burmi ([1]),

— uzimajući u obzir članak 10. Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, kojim je utvrđeno pravo na slobodu izražavanja i informiranja,

— uzimajući u obzir usmeno izvješće vršiteljice dužnosti visokog povjerenika UN-a za ljudska prava od 26. rujna 2022. o stanju ljudskih prava u Mjanmaru upućeno Vijeću UN-a za ljudska prava,

— uzimajući u obzir izjavu glasnogovornice Europske službe za vanjsko djelovanje od 29. rujna 2022. o najnovijoj presudi izrečenoj državnoj savjetnici Daw Aung San Suu Kyi,

— uzimajući u obzir odjeljak 505. točku (a) Kaznenog zakona Mjanmara,

— uzimajući u obzir konsenzus Zajednice naroda jugoistočne Azije u pet točaka koji je postignut 24. travnja 2021.,

— uzimajući u obzir članak 19. Opće deklaracije o ljudskim pravima iz 1948.,

— uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. o slobodi mišljenja i izražavanja,

— uzimajući u obzir članak 144. stavak 5. i članak 132. stavak 4. Poslovnika,

A. budući da je 1. veljače 2021. vojna hunta Mjanmara, poznata kao Tatmadaw, nezakonito preuzela vlast i silom zbacila legitimna tijela;

B. budući da je u kolovozu 2021. glavni zapovjednik vojne hunte Min Aung Hlaing objavio da samoga sebe imenuje predsjednikom vlade i da će se izvanredno stanje produljiti do kolovoza 2023.;

C. budući da su legitimni predsjednik Win Myint i državna savjetnica Aung San Suu Kyi pritvoreni još od vojnog udara na temelju niza neutemeljenih i politički motiviranih optužbi te su već osuđeni na nekoliko godina zatvora i radnih logora; budući da bi državna savjetnica Aung San Suu Kyi mogla biti osuđena na najviše 102 godine zatvora ako bude osuđena za svih 11 optužbi protiv nje;

D. budući da je od državnog udara 1. veljače 2021. hunta uhitila više od 15 500 i ubila više od 2 300 osoba, uključujući najmanje 188 djece;

E. budući da od vojnog udara vojni režim stalno potkopava slobodu medija i krši ljudska prava novinara u zemlji; budući da se Mjanmar nalazi na 176. mjestu od 180 zemalja na Svjetskom indeksu slobode medija za 2022. koji su objavili Reporteri bez granica; budući da mjanmarske vojne vlasti ograničavaju pristup društvenim mrežama, internetu i ostalim neovisnim izvorima informacija;

([1]) SL L 40, 21.2.2022., str. 28.

F. budući da je 14. veljače 2021. Tatmadaw uveo izmjene Kaznenog zakona i Zakona o kaznenom postupku koji su postali primarne pravne odredbe za podizanje optužnica protiv novinara, studentskih vođa, državnih službenika i ostalih koji se protive vojnom režimu; budući da novouvedeni članak 505. točka (a) Kaznenog zakona, kojim se zabranjuje izazivanje straha, širenje lažnih vijesti i poticanje kaznenih djela protiv zaposlenika vlade, što je kažnjivo kaznom zatvora do tri godine, koristi vojska kako bi, među ostalim, podizala optužnice protiv novinara; budući da vojni sudovi u Mjanmaru vode sudske postupke iza zatvorenih vrata;

G. budući da hunta od državnog udara 2021. zabranjuje rad medijskih kuća koje izvješćuju o djelovanju vojske ili ih protjeruje iz Mjanmara; budući da su mnoge zabranjene medijske kuće imale presudnu ulogu u izvješćivanju o stanju u Mjanmaru; budući da se narod Mjanmara i ljudi u inozemstvu u velikoj mjeri oslanjaju na te medije;

H. budući da su ubijena najmanje četiri novinara, uključujući fotografe Soe Naing i Aye Kyaw, od kojih su oba umrla u pritvoru nakon navodnog mučenja, te lokalni urednik Pu Tuidim, kojeg je navodno pogubila vojska nakon što ga je koristila kao ljudski štit; budući da postoje brojna izvješća o mučenju i zlostavljanju;

I. budući da je nakon državnog udara u veljači 2021. uslijedio val uhićenja novinara; budući da je od vojnog udara uhićeno najmanje 140 novinara, 53 medijska djelatnika trenutačno se nalaze u zatvorima u Mjanmaru, a gotovo je 25 novinara osuđeno; budući da je Mjanmar drugi u svijetu po broju zatvorenih novinara;

J. budući da su novinari Htet Htet Khine i Sithu Aung Myint uhićeni u kolovozu 2021., šest mjeseci nakon državnog udara;

K. budući da je 27. rujna 2022. vanjska suradnica BBC-a i izvjestiteljica za medijsko djelovanje Htet Htet Khine osuđena na tri godine zatvora s teškim radom; budući da je Htet Htet Khine 15. rujna 2022. već izrečena prva trogodišnja kazna s teškim radom zbog navodnog kršenja odjeljka 505. točke (a) Kaznenog zakona, kojim se kriminaliziraju poticanje i širenje lažnih vijesti;

L. budući da Sithu Aung Myint i dalje čeka suđenje pod optužbom za „poticanje” i „pozivanje na pobunu” u člancima u kojima se kritizira mjanmarska vojska, te bi se mogao suočiti s kombiniranom kaznom zatvora u trajanju od 23 godine; budući da se zdravlje Sithua Aung Myinta pogoršava, a zatvorske vlasti mu uskraćuju liječničku pomoć;

M. budući da je 14. srpnja 2022. vojni sud u zatvoru Insein u Yangonu osudio Nyein Nyein Aye, vanjsku suradnicu poznatu i pod pseudonimom Mabela; budući da je Nyein Nyein Aye u skladu s odjeljkom 505. točkom (a) Kaznenog zakona osuđena na tri godine zatvora zbog „izazivanja straha, širenja lažnih vijesti i poticanja na kaznena djela protiv zaposlenika vlade”; budući da je Nyein Nyein Aye 24. novinar kojemu je od državnog udara 2021. izrečena zatvorska kazna;

N. budući da je 1. kolovoza 2022. samostalni novinar Maung Maung Myo osuđen na šest godina zatvora zbog optužbe za terorizam zbog navodnog posjedovanja slika i razgovora s pripadnicima „narodnih obrambenih snaga”, niza pobunjeničkih skupina koje se bore protiv mjanmarske vojne vlade;

O. budući da je 7. srpnja 2022. Aung San Lin, novinar Demokratskog glasa Burme, osuđen na šest godina zatvora s teškim radom zbog poticanja i širenja „lažnih vijesti” nakon što je objavio izvješće u kojem se navodi da su vojne snage podmetnule požar u domovima triju pristaša Nacionalne lige za demokraciju u općini Wetlet, koja je svrgnuta tijekom državnog udara;

P. budući da je u srpnju mjanmarski vojni režim ponovno aktivirao smrtnu kaznu kako bi smaknuo bivšeg zastupnika u parlamentu Phyo Zeyu Thawa, istaknutog aktivista Kyawa Min Yua, poznatog kao „Ko Jimmy”, te Aunga Thuru Zawa i Hla Myo Aunga; budući da je potpredsjednik Komisije/Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku snažno osudio „ta politički motivirana pogubljenja koja su još jedan korak prema potpunom ukidanju vladavine prava i nastavak očitog kršenja ljudskih prava u Mjanmaru”;

Q. budući da uvjeti u zatvorima, u kojima su dokumentirana premlaćivanja i rodno uvjetovano nasilje, izazivaju ozbiljnu zabrinutost za sigurnost i dobrobit pritvorenih osoba;

R. budući da vojska vodi nasilni rat protiv etničkih manjina te ubija velik broj civila i prisiljava milijune ljudi na bijeg u potrazi za utočištem; budući da su vojni helikopteri nedavno otvorili paljbu na osnovnu školu u regiji Sagaing, pri čemu je ubijeno najmanje šest odraslih osoba i sedmero djece; budući da su prema nedavnoj izjavi neovisnog stručnjaka za ljudska prava Toma Andrewsa kojeg je imenovao UN uvjeti od loših prerasli u stravične za golem broj nevinih osoba u Mjanmaru;

S. budući da hunta u Mjanmaru odbija ozbiljno istražiti kršenja ljudskih prava nad pripadnicima naroda Rohingya te počinitelje izvesti pred sud; budući da su najviši vojni dužnosnici koji su nadzirali napade na pripadnike naroda Rohingya i dalje na svojim položajima; budući da vlasti odbijaju surađivati s mehanizmima UN-a; budući da je nekažnjavanje duboko ukorijenjeno u političkom i pravnom sustavu Mjanmara;

T. budući da Rusija i Kina ulažu brojne političke, vojne i gospodarske napore kako bi se hunta legitimizirala; budući da su Rusija i vojna hunta Mjanmara nedavno potpisale plan suradnje u području miroljubive upotrebe nuklearne energije za razdoblje 2022. – 2023.; budući da i Moskva i Peking imaju veze s oružanim snagama Mjanmara kao njihovi najveći dobavljači oružja; budući da su obje zemlje u više navrata blokirale pokušaje postizanja dogovora u Vijeću sigurnosti UN-a o izjavama o stanju u Mjanmaru;

U. budući da je vojna hunta 24. travnja 2021. s čelnicima Zajednice naroda jugoistočne Azije (ASEAN) dogovorila Konsenzus u pet točaka čiji je prvi korak bio hitan prekid nasilja u zemlji;

1. oštro osuđuje nasilnu i nelegitimnu vladavinu vojne hunte u Mjanmaru i njezine pokušaje da naruši snažnu privrženost naroda Mjanmara demokraciji, s obzirom na to da se temelji na nezakonitom državnom udaru protiv civilne vlasti i da je dovela do posebno zabrinjavajuće humanitarne situacije i krize ljudskih prava u zemlji, koju karakterizira raširenо nekažnjavanje; oštro osuđuje sve vrste progona neovisnih novinara;

2. poziva na hitan prekid nezakonitog izvanrednog stanja u zemlji, ponovnu uspostavu civilne vlasti, povratak na put prema demokraciji i brzo otvaranje parlamenta uz sudjelovanje svih njegovih izabranih predstavnika; podržava napore vlade nacionalnog jedinstva da krene prema mirnoj i demokratskoj budućnosti;

3. poziva vojnu huntu da bezuvjetno pusti na slobodu predsjednika Win Myinta, državnu savjetnicu Aung San Suu Kyi i sve ostale koji su uhićeni zbog neutemeljenih optužbi, da preda vlast legitimnim tijelima, da poštuje vladavinu prava i slobodu medija te da odmah okonča vojne napade, zračne napade i nasilje nad mjanmarskim stanovništvom;

4. poziva vojnu huntu da odustane od svih politički motiviranih optužbi protiv članova tiska i medijskih djelatnika te da bezuvjetno pusti na slobodu sve nepravedno pritvorene novinare, uključujući Htet Htet Khine, Sithua Aung Myinta, Nyein Nyein Aye, Maunga Maunga Myoa, Thurina Kyawa, Hanthara Nyeina, Thana Htikea Aunga, Ye Yinta Tuna, Tu Tu Tha, Soe Yarzara Tuna i Aunga San Lina; poziva huntu da Sithuu Aungu Myintu, čije je zdravstveno stanje razlog za veliku zabrinutost, pruži potrebnu medicinsku skrb;

5. osuđuje represiju nad radnicima i uskraćivanje prava na štrajk; osuđuje sva poduzeća i robne marke koji izravno ili neizravno pružaju ili su pružali potporu vojnom i policijskom ugnjetavanju i izdavanju uhidbenih naloga protiv sindikalnih vođa;

6. apelira na vojnu huntu da odmah prestane sa zlostavljanjem, uključujući proizvoljna uhićenja i pritvaranja, mučenje, seksualno nasilje i ostale oblike zlostavljanja, kao i nepravedna suđenja novinarima i medijskim djelatnicima; naglašava da bi odvjetnicima, borcima za ljudska prava i njihovim članovima obitelji trebalo omogućiti posjete pritvorenim osobama; ističe da bi svaku smrt u pritvoru trebalo odmah prijaviti obitelji osobe, pružiti odgovarajuću dokumentaciju, vratiti tijelo i izvesti pred sud osobe odgovorne za zlostavljanje; poziva na provođenje neovisnih međunarodnih istraga o svim navodima o mučenju i zlostavljanju te na suđenje počiniteljima; naglašava da nijedna navodna informacija dobivena kao rezultat mučenja i zlostavljanja nikad ne smije biti dopuštena kao dokaz u sudskim postupcima;

7. ustraje u tome da je sloboda medija od presudne važnosti za učinkovito funkcioniranje slobodnih i demokratskih društava te da je ključna za zaštitu svih ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda; budući da je novinarima potrebno sigurno okružje u kojem mogu neovisno djelovati;

8. poziva vladu nacionalnog jedinstva da jasno izrazi svoje stajalište o statusu etničke skupine Rohingya, posebno o njihovu pravu na državljanstvo i jednakom priznavanju kao etničke skupine Mjanmara te pravu na povratak u zemlju;

9. poziva Komisiju i države članice da nastave podupirati rad branitelja ljudskih prava u Mjanmaru; poziva Delegaciju EU-a u Mjanmaru i veleposlanstva država članica da pomno prate slučajeve novinara koji su trenutačno u pritvoru ili zatvoru, kao i slučajeve političkih vođa i ostalih; potiče predstavnike Delegacije EU-a i država članica u Mjanmaru da prisustvuju suđenjima novinarima, medijskim djelatnicima, blogerima i borcima za ljudska prava u zemlji kad god je

pristup dopušten; traži od diplomatskih misija i međunarodnih donatora da pruže potporu i moguću zaštitu borcima za ljudska prava i medijskim djelatnicima kojima prijeti rizik od progona, među ostalim pružanjem sigurnih utočišta u veleposlanstvima i izdavanjem hitnih viza onima kojima je potrebna zaštita;

10. poziva Komisiju da pokaže da program „Sve osim oružja” ni na koji način ne koristi hunti ili da se u protivnom privremeno povuče iz tog mehanizma;

11. traži od EU-a i država članica da pojačaju međunarodnu pomoć, razvojne projekte ili financijsku pomoć Mjanmaru/Burmi te da osiguraju da to ne ide u korist vojsci i da ne doprinosi većem broju kršenja ljudskih prava; poziva na pružanje prekogranične humanitarne pomoći i izravne potpore lokalnim organizacijama civilnog društva, posebno etničkim organizacijama;

12. pozdravlja sankcije koje je Vijeće izreklo protiv članova Tatmadawa i njihovih poduzeća; poziva potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, države članice i Komisiju da uvedu dodatne ciljane sankcije protiv onih koji su odgovorni za najteža kršenja ljudskih prava u zemlji; poziva Vijeće da doda trgovce oružjem Nainga Htuta Aunga, Aunga Hlainga Ooa i Sita Tainga Aunga na popis sankcija zbog njihove uloge u dostavljanju oružja i opreme vojnom režimu; poziva Komisiju da razmotri sve potrebne sankcije protiv režima u Mjanmaru; poziva na poduzimanje potrebnih mjera kako bi se osiguralo da te sankcije ne utječu negativno na radnike i stanovništvo u cjelini;

13. zabrinut je zbog odstupanja od sankcija, kojima se operatorima omogućuje obavljanje financijskih transakcija s poduzećem Myanma Oil and Gas Enterprise; poziva na bolju međunarodnu koordinaciju sankcija, uključujući koordinaciju s regionalnim partnerima;

14. potiče Vijeće da, osim njegovih pojedinačnih članova, uključi i samo Državno upravno vijeće kao subjekt na popis fizičkih i pravnih osoba, subjekata i tijela koji podliježu restriktivnim mjerama kako bi se osiguralo da su svi subjekti pod kontrolom Državnog upravnog vijeća uključeni na popis i da su financijski tokovi iz Europske unije od kojih oni imaju koristi zabranjeni;

15. naglašava da lokalna i multinacionalna poduzeća koja posluju u Mjanmaru/Burmi moraju poštovati ljudska prava i prestati omogućavati njihova daljnja kršenja; u tom pogledu snažno apelira na poduzeća sa sjedištem u EU-u da se pobrinu za to da nemaju nikakve veze sa sigurnosnim snagama Mjanmara/Burme, njihovim pojedinačnim pripadnicima ili subjektima u njihovu vlasništvu ili pod njihovom kontrolom te da ne pridonose, izravno ili neizravno, vojnom zatiranju demokracije i ljudskih prava; poziva poduzeća sa sjedištem u EU-u, uključujući matična društva i društva kćeri, da hitno obustave sve odnose s poduzećima povezanima s vojskom; poziva Komisiju i države članice da, s obzirom na trenutačnu situaciju, procijene i donesu odgovarajuće mjere za utvrđivanje, sprečavanje, zaustavljanje, ublažavanje i ispravljanje mogućih ili stvarnih kršenja ljudskih prava u Mjanmaru koja bi poduzeća koja posluju u Europskoj uniji mogla prouzročiti, kojima bi mogla doprinijeti ili s kojima bi mogla biti izravno povezana; poziva Komisiju i države članice da u predloženu direktivu o dužnoj pažnji za održivo poslovanje uvedu pojačane i posebne obveze dužne pažnje za poduzeća koja posluju u visokorizičnim područjima, uključujući područja pogođena sukobima i ekološki osjetljiva područja;

16. poziva države članice i pridružene zemlje da zadrže embargo na izravnu i neizravnu opskrbu, prodaju ili prijenos, uključujući provoz, pretovar i posredovanje, sveg oružja, streljiva i ostale vojne, sigurnosne i nadzorne opreme i sustava, kao i na osiguravanje obuke, održavanja i ostalih oblika vojne i sigurnosne pomoći; ističe da Međunarodni kazneni sud treba dodatno istražiti situaciju;

17. potiče EU i države članice na to da povećaju pritisak na Vijeće sigurnosti UN-a da pregovara o čvrstom nacrtu rezolucije o uvođenju sveobuhvatnog globalnog embarga na oružje Mjanmaru/Burmi;

18. potiče posebnog izvjestitelja UN-a za ljudska prava u Mjanmaru da se nastavi baviti pitanjem progona novinara i da poduzme mjere kako bi se zaustavio taj zabrinjavajući trend; poziva UN da kršenja slobode medija uključi u okvir svojeg neovisnog istražnog mehanizma za Mjanmar te da promiče sve moguće inicijative za sankcioniranje vojnog režima i pozivanje na odgovornost onih koji su odgovorni za užasna kršenja ljudskih prava koja se trenutačno događaju u zemlji;

19. poziva EU i države članice da istraže sve mogućnosti za pravdu i odgovornost za teške međunarodne zločine koje su počinile sigurnosne snage, uključujući zločine protiv čovječnosti počinjene nakon državnog udara, kao i zločine protiv čovječnosti, ratne zločine i genocid počinjene u Rakhineu i ostalim etničkim regijama tijekom više desetljeća, tako što će podržati Vijeće sigurnosti pri upućivanju tog pitanja Međunarodnom kaznenom sudu;

20. žali zbog pogubljenja članova oporbe i ponovno snažno osuđuje smrtnu kaznu;

21. izričito poziva vojnu huntu da stavi izvan snage sve zakonodavstvo koje bi moglo ugroziti slobodu medija i da okonča ometanje prava ljudi u Mjanmaru na slobodu izražavanja, na internetu i izvan njega, što uključuje slobodu traženja, primanja i širenja informacija;

22. konstatira da Konsenzus u pet točaka nije doveo ni do kakvih rezultata i poziva ASEAN da prizna da hunta Min Aunga Hlainga nije pouzdan partner; potiče ASEAN i njegove članice na to da vladom nacionalnog jedinstva pregovaraju o novom sporazumu o krizi u Mjanmaru i da u taj novi sporazum uvrste provedbene mehanizme u cilju postizanja održivog i demokratskog rješenja krize u budućnosti;

23. osuđuje Rusiju i Kinu zbog pružanja političke, gospodarske i vojne potpore mjanmarskoj hunti;

24. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi vršiteljici dužnosti predsjednika Duwi Lashi Lau i vladi nacionalnog jedinstva Mjanmara, Odboru koji predstavlja Pyidaungsu Hluttaw, državnoj savjetnici Mjanmara, Tatmadawu, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Komisiji, Vijeću, vladama i parlamentima država članica, državama članicama Zajednice naroda jugoistočne Azije, glavnom tajniku Zajednice naroda jugoistočne Azije, Međuvladinoj komisiji za ljudska prava Zajednice naroda jugoistočne Azije i glavnom tajniku Ujedinjenih naroda.